

VÝROČNÁ SPRÁVA ZA ROK 2020

●●● DOKUMENTUJEME

Počas roka sme obrazom alebo zvukom zdokumentovali 110 príbehov. Kvôli pandémie sme v prípade niekoľkých príbehov s pamätníkmi komunikovali aj cez Zoom. Naš tím aktuálne tvorí 82 dokumentaristov, tri korektorky a dvaja prekladatelia.

Po spracovaní sa príbehy uverejňujú v databáze Memoryofnations.eu (česky a slovensky Pametnaroda.cz), ktorá je najväčšia svojho druhu v Európe a umožňuje každému plný prístup k materiálom zadarmo.

Ukážky príbehov po uverejnení: [Juraj Šebo](#), [Ivan Pasternák](#), [Albín Jankulík](#), [Ondrej Demo](#).

Väčšiu časť spracovaných príbehov (v roku 2020 ich bolo 57) uverejňujeme v známych médiách (Aktuality, Denník N, SME, .týždeň, Dobré noviny, Slovak Spectator. Odkazy na ne s anotáciou uverejňujeme na stránke www.postbellum.sk/pribehy

●●● VZDELÁVAME

Zážitkové workshopy

Prioritou našej vzdelávacej činnosti sú workshopy (ďalej ws). Naša absolútne populárna a úspešná aktivita sa rozbehla na začiatku roka takto:

- január - 30 ws
- február - 43 ws

Potom prišlo nečakané covidové šialenstvo a napriek našim plánom sme stihli urobiť naživo len

- marec - 13 ws

V júni sme si vyskúšali na spriatelenej škole online workshop "Školská slávnosť 89/90" a výsledok bol veľmi povzbudivý. Po toľko očakávanom návrate detí do škôl posledné dva týždne júna sme zrealizovali

- jún - 5 offline/1 online ws.

V septembri to vyzeralo nádejne a naše deti opatrne začali nový školský rok 2020/2021. A my sme mohli začať tradične s našimi workshopmi. Veľmi zodpovedne, dodržiavajúc všetky ochranné opatrenia sme zavítali na niektoré školy.

- september - 13 WS.

V októbri sme túžili pokračovať a teda

- október - 19 WS offline

Následne sme sa po zavretí škôl presunuli do online priestoru a začali skúšať aj ďalšie ws v online verzii. Výsledok:

- október - 13 WS online

- november - 31 WS online
- december - 19 WS online

Spolu sme zrealizovali 186 workshopov, z toho 64 online. Navštívili sme (osobne alebo virtuálne) 56 miest a obcí a pôsobili sme na 23 typoch škôl.

Do online podoby sme prepracovali metodiky workshopov "Rozhodovanie", "Školská slávnosť 89/90" (pre základné školy), "Iba sme sa narodili" a "Nežná zmena" (stredné školy). Po úpravách ich ponúkame školám v skrátenej 2,5 hodinovej (150 minútovej) podobe.

Web Puzzle pamäti národa(www.puzzlepamati.sk)

Situácia v súvislosti s Covid 19 nám otvorila možnosti ukázať sa trochu viac v online priestore a vytvoriť tak vytúžený priestor pre naše nápady a aktivity. Výsledkom je web puzzlepamati, na ktorom sme v roku 2020 začali intenzívne pracovať.

Deťom, učiteľom i rodičom na ňom ponúkame paletu zážitkových aktivít. Či sú to príbehy z našej databázy, podcasty, krátke filmy zdokumentované a vytvorené tímom Post Bellum a na ich základe vytvorené pracovné listy pre žiakov ZŠ, SŠ, projektové úlohy pre učiteľov. Bude tu i aktivita "Zachráň príbehy" inšpirovaná výsledkom práce našich českých kolegov "Dokumentaristom z domova". Ponúka v prepracovanej podobe manuál, videá a návody, ako z domova spracovať a zachrániť príbehy blízkych, známych aj neznámych pamätníkov našej pestrej minulosti.

Dotazníky

Súčasťou našej práce je aj zber dát o hodnotových orientáciách cieľových skupín našich workshopov. V tomto zbere sme úspešne pokračovali a získali tak mnohé informácie o pohľade mladých ľudí na svet, našu spoločnosť, našu minulosť, s ktorými môžeme operovať a na ich základe argumentovať potrebu zážitkového vzdelávania, podpory rozvoja kritického myslenia a budovania občianskej spoločnosti.

Metodiky do Štvrťročníka Príbehy 20. storočia

Od samého počiatku vydávania nášho štvrťročníka v ňom máme vyhradenú svoju časť - metodické listy pre učiteľov, žiakov i rodičov. Tu ponúkame námety na ďalšiu prácu s príbehmi formou diskusie i zážitkových aktivít, ktoré dokresľujú publikované príbehy a zároveň dajú možnosť o trochu viac prežívať dobu, život obyčajného človeka a pochopiť význam toho, aby sme na ich príbehy nikdy nezabudli.

Spolupráca so Štátnym pedagogickým ústavom

Napriek tomu, že sa školy i celá učiteľská obec snažia o oslobodenie z kolotoča byrokracie, centrálného riadenia, oklieštenia rôznymi nariadeniami, zostáva realitou, že kompetencie niektorých inštitúcií je nutné rešpektovať. Nádej svitla pri zmene vedenia Štátneho pedagogického ústavu, kde sa do jej čela dostala pani Miroslava Hapalová, ktorá pozná problémy vzdelávania na školách zdola, pracovala aj v neziskovom sektore a teda pozná aj jeho problémy i význam jeho pôsobenia vo vzdelávacom prostredí. Potešilo nás, že pani

riaditeľka poznala našu prácu a nastúpili sme cestu spolupráce. Post Bellum sa dostalo medzi odporúčané organizácie pre školy a dostali sme priestor prezentovať na online seminári pre učiteľov to, čo robíme i ukážku z workshopu. V spolupráci budeme pokračovať a to vo forme spolupodieľania sa s ŠPÚ pri tvorbe vydání našej metodiky k Príbehom 20. storočia. Tešíme sa tiež, že sa črtá aj nádej na prizvanie ku spolupráci pri tvorbe metodiky nadpredmetového hodnotového vzdelávania, kde je garantom ŠPÚ a tvorcom rôzne neziskové organizácie, ktoré aktívne tvoria platformu neformálneho vzdelávania.

Eduakcelerátor Nadácia Pontis:

Úspešne sme ukončili program Eduakcelerátor v Nadácii Pontis, ktorá nám počas predchádzajúceho roka poskytovala mentorskú pomoc, zabezpečovala spoluprácu s vedcami pri tvorbe dotazníkov a pomáhala pri riadení i finančnom zabezpečení organizácie. Veľkým pozitívom je, že napriek ukončeniu aktivity pokračujeme v spolupráci. Raz mesačne sa stretávame ako zosieťované organizácie pri Edumni raňajkách a snažíme sa vytvoriť platformu osvedčených vzdelávacích organizácií, ktoré kreujú vzdelávacie prostredie a vnášajú do škôl neformálne vzdelávanie. Stretli sme sa aj so zástupcom ministerstva školstva a spoločne sa pokúšame meniť nastavenie systému a stať sa tak neoddeliteľnou súčasťou vzdelávacieho systému.

Kinopríbehy

Naštartovali sme našu novú vzdelávaciu aktivitu „Kinopríbehy“, kde žiaci stredných škôl majú možnosť oboznámiť sa s krátkym príbehom pamätníka zdokumentovaným Post Bellum a následne byť aktívnym účastníkom besedy, diskusie s odborníkmi alebo vzácné aj s pamätníkom. Táto aktivita sa rýchlo stala populárnou a úspešnou. Zrealizovali sme ich 2 krát osobne, naživo a 8 krát v online podobe.

Lektori

Aktuálne tvorí tím lektorov a lektoriek 10 ľudí.

Divadlo pamäti

Divadlo pamäti je jedinečný online projekt o.z. Post Bellum SK, v spolupráci s holandskou organizáciou *Theater Na de Dam* a ZŠ Karloveská 61 v Bratislave.

So žiakmi ZŠ Karloveská 61 (Terka, Bianka, Šimon, Matej, Lukáš, Juraj, Jano, Tomáš) a ich pedagogičkou Zlaticou prostredníctvom online aplikácie ZOOM riešime tému II. svetovej vojny a holokaustu. Žiaci spoznávajú čo sa na Slovensku dialo počas II. svetovej vojny prostredníctvom archívnych reálií a svedectiev preživších zaznamenaných prostredníctvom oral history a následne formulovanie vlastného názoru (postoja) voči udalostiam v minulosti v komparácii so súčasnosťou.

Materiály (reálie), s ktorými pracujeme na online stretnutiach: židovský kódex, pracovné tábory na Slovensku, príbehy 20. storočia, kniha Stretnutie tých, čo prežili šoa a ďalšia literatúra, mená obetí holokaustu, kino-príbehy spracované Post Bellum SK a následné

diskusie, aktuálne dianie na sociálnych sieťach (influenceri a zodpovednosť, ktorá prichádza s úspechom).

Témy, ktoré vzišli v rámci našich online stretnutí (s ktorými sme pracovali): predsudky, cenzúra, propaganda, partizánsky spôsob boja (SNP, odboj), druhá generácia a tajomstvo, xy dní bez jedla, za čo všetko môžeme byť vďační (demokratické voľby, možnosť cestovať, článok V. washingtonskej zmluvy, vzdelanie), čo priniesla sloboda (medicínsky pokrok, zdravotná starostlivosť, pokrok v technike).

Výstup: online happening, v ktorom na základe získaných poznatkov, žiaci rozoberajú tému II. svetovej vojny a holokaustu s využívaním súčasných moderných online nástrojov (IG, FCB). Poukazujú na nutnosť kritického myslenia pri vyhľadávaní informácií a overovaní zdrojov (kvalitný obsah versus propaganda).

●●● ROZPRÁVAME

Štvrťročník Príbehy 20. storočia

Štvrťročník Príbehy 20. storočia prináša témy bývalých totalitných režimov, odrážajúcich sa v konkrétnych príbehoch ľudí a prepája ich so súčasným kultúrnym a spoločenským dianím. Časopis má ambície stať sa nadčasovou súčasťou knižníc. To zdôrazňuje aj elegantná grafika a ilustrácie nášho dvorného výtvarníka Matúša Maťátka.

Jednotlivé čísla sú tematické, takže sa stávajú hodnotnými zborníkmi článkov a materiálov, ktoré spája jedna téma.

V roku 2020 vyšli tieto čísla:

1. **Komunizmus: Vnucovaný sen**
2. **Píšu dejiny víťazi?**
3. **Ekológia nahlas**
4. **Rasa a rozum**

Distribučných kanálov je niekoľko: Predplatitelia (predplatné na našej stránke alebo facebook shope), podporovatelia, kníhkupectvá, kamenné obchody, rôzne podujatia vhodného typu (napríklad knižný festival BRaK, vianočný predaj v Starej tržnici).

Výtlačky sme posielali aj seniorom v rámci iniciatívy Nezabúdame na vás.

Informácie: <https://www.postbellum.sk/rozpravame/casopis/>

Podcast Príbehy 20. storočia

Vo vlastnej réžii a s uverejňovaním v spolupráci s denníkom Aktuality.sk sme v roku 2020 začali pripravovať podcast Príbehy 20. storočia. Ide o cca polhodinový formát s autentickým

záznamom rozprávania pamätníka a pôvodnou hudbou . Takýmto spôsobom sme zverejnili sedem príbehov. Viac informácií: <https://www.postbellum.sk/rozpravame/podcasty/>

Naše tri putovné výstavy boli na 17 miestach

V portfóliu máme od minulého roku už tri výstavy. Najstaršia, "Príbehy 20. storočia", predstavuje príbehy 15 hrdinov, ktorí zažili na vlastnej koži obe totality – nacistickú aj komunistickú. Po slovenských mestách putovala v rokoch 2015-2018 a jej "verzia 2.0" od roku 2019.

Minulý rok pribudla pri príležitosti 30. výročia nežnej revolúcie výstava "1989-2019: 30 rokov slobody". Zachytáva príbehy 15 ľudí z celého Slovenska, ktorí sa aktívne podieľali na revolučnom dianí v roku 1989.

V roku 2020 k nim pribudla expozície "Po druhej svetovej vojne" s príbehmi ľudí, ktorí prežili peklo najväčšieho vojnového konfliktu. Tabuľka zachytáva putovanie výstav po slovenských mestách.

Viac informácií o výstavách je v sekcii "Rozprávame".

<https://www.postbellum.sk/rozpravame/>

	Po 2. sv. Vojne	30 rokov slobody	Príbehy 20. storočia
január		Levice	Levice
február		Rimavská Sobota	Rimavská Sobota
marec		Trstená	Trstená
apríl			
máj	Revúca		
jún	Pezinok		
júl	Šaľa		
august	Topoľčany, Sereď		
september	Sereď, Bratislava		Námestovo
október	Prešov	Martin	
november	Považská Bystrica	Šaľa	
december	Žilina		

Ceny pamäti národa 2020

Tak ako každý rok sme boli spoluorganizátormi Cien pamäti národa, ktoré sa v tomto roku odovzdávali v pražskom Národnom divadle bez prítomnosti divákov. Slovenskými laureátmi boli Alžbeta Vargová a Levko Dohovič. [Viac informácií tu](#).

Audiokniha Prekročil som svoj tieň

Príbehy troch obyčajno-neobyčajných ľudí rómskeho pôvodu, nahrané v skvelých interpretáciách. Protagonisti narúšajú akékoľvek stereotypy o Rómoch – prekročili svoj tieň. Tieň predsudkov, nepriaznivých politických okolností a tieň hľadania svojej vlastnej identity. Každý mal inú životnú cestu, ale spája ich fakt, že sú súčasťou rómskej minority, a že sa rozhodli obohatiť spoločnosť svojím talentom, schopnosťami a pracovitosťou. Súčasťou audioknihy sú odborné vstupy do tém, ktorých autorom je Vlado Rafael a publikované sú v knihe Rómovia v zajatí politiky. NA NAHRÁVKE účinkujú Andrea Bucko (ktorá je zároveň režisérkou projektu), Sandra Polovková, Richard Autner, Tomáš Palonder a Michael Szatmary. Hudbu zložila Barbora Botošová.

Audiokniha je dostupná na platforme [Audiolibrix](#) ([v anglickej mutácii](#)) i na eshopoch Martinus, Artforum, Bux.sk a ďalších

Kniha Stretnutie tých, čo prežili šoa

Druhé vydanie knihy, dokumentujúcej príbehy preživších holokaust, žijúcich v domove seniorov Ohel David. Prvé vydanie vyšlo pri príležitosti 20. výročia jeho existencie. Publikácia je slovensko-anglická a nájdete v nej okrem literárnych faktografických textov aj umelecké portréty, ktorých autorom je fotograf Tomáš Halász. Redakčne texty pripravila Soňa Jánošová a Kristína Jurčišinová. Za grafickým spracovaním stojí dizajnérka Katarína Balážiková. [Viac informácií tu](#).

Diskusie

Zúčastnili sme sa na troch diskusiách, z toho jednu (v Kunsthalle) sme organizovali:

- Zabudnuté Slovensko (Kinosála Tvrdošín, 25.1.)
- Kultúra bez cenzúry (Kunsthalle BA, 21.2.),
- Odkrývanie (Záhrada, Banská Bystrica 15.6.)

Kampane

v roku 2020 sme zrealizovali 5 úspešných kampaní:

- Postavme sa spoločne ([video so známymi športovcami](#)), takmer 600-tisíc zhliadnutí na YouTube)
- Puzzle pamäti ([video s Rebeccou Murray](#))
- Deň vojnových veteránov ([video 1](#), [video 2](#))

- Freedom is The Way Of life - Isadore ([video](#))
- Pravdivá učebnica dejepisu ([video](#))

Deň vojnových veteránov

Každoročne organizujeme verejnú zbierku ku Dňu vojnových veteránov. Kvôli korona situácii sme nemohli ísť s kasičkami do ulíc, preto gro zbierky smerovalo [na web](#). Celkovo sme vyzbierali 20 826 eur vyzbieraných oproti minuloročným 5 508 eurám. Všetkým darcom ďakujeme za podporu. Vďaka nim máme za sebou najúspešnejší ročník zbierky. Získané prostriedky použijeme na dokumentovanie príbehov pamätníkov 20. storočia.

Súčasťou verejnej zbierky bolo aj upozornenie verejnosti na fakt, že mladí ľudia na Slovensku majú nízke povedomie o histórii 2. svetovej vojny na Slovensku a stále viac sa, predovšetkým v online priestore, šíria nepravdy o našich dejinách. V médiách sme preto komunikovali nie len možnosť podpory Post Bellum, ale aj príbehy veteránov, ktorí sa zúčastnili Slovenského národného povstania a výsledky prieskumu medzi mladými ľuďmi. Zisťovali sme v ňom čo všetko mladí vedia o histórii SNP a akým médiám dôverujú.

Do verejnej zbierky sa zapojila aj legendárna značka pre mladých Bratiska, ktorá pripravila mikiny s miestami bojov počas SNP.

Pravdivá učebnica dejepisu

Na verejnú zbierku sme nadviazali crowdfundingovou kampaňou, ktorá sa pohrávala s predstavou, že ak klamstvá a neznalosť našej histórie budú pretrvávať, tak hrozí, že sa začnú prepisovať učebnice dejepisu. Crowdfunding bol úspešný, podarilo sa nám získať takmer dvojnásobok cieľovej sumy, a to 9 500 eur. Ďakujeme darcom, aj Bratiske a grafikovi Matúšovi Maňátkovi, ktorí poskytli do do crowdfundingu odmeny.

Memoriál Stopami ukryvaných detí

V týždni od 23. do 30. augusta sme absolvovali prvý ročník memoriálu Stopami ukryvaných detí, inšpirovanom známym memoriálom Vrba - Wetzler. Memoriál je založený na skutočnom životnom príbehu pamätníka, vtedy 12 ročného Pavla Eliho Vaga, jeho staršej sestry Ester a ďalšej rodiny a známych, ktorí počas 2. svetovej vojny prežili len vďaka ľuďom, ktorí sami riskovali svoje životy, aby ich zachránili.

Prešli sme takmer 100 kilometrov miestami, kadiaľ putovali súrodenci od chvíle, keď opustili svoj domov vo Vrútkach až do dňa, keď sa znovu mohli v osade Sihla slobodne pohybovať. Väčšina trasy viedla krásnymi miestami Podpoľania, kde Eli ako dieťa prežil to, čo si dnes nevieme ani predstaviť. Dnes, už deväťdesiatročný Eli, ktorý žije v Izraeli, sa mal podujatia zúčastniť aj osobne. Cestovné obmedzenia kvôli pandémie COVID-19 však spôsobili, že sme sa s ním priebežne spájali virtuálne (aj priamo na trase) a boli to veľmi milé a veselé momenty.

Účastníkov memoriálu bolo 18. Na časť cesty sa k nám pripojili aj novinár Mirek Tóda, konzulka štátu Izrael, Naomi Eldar s asistentkou Katarínou Pánisovou a veľvyslankyňa USA na SK, Bridget Brink s tímom.

Zastavili sme sa aj v Múzeu holokaustu v Seredi a v Banskej Bystrici nám zamestnanci Múzea SNP pripravili dôkladnú prednášku o povstaleckej Banskej Bystrici a zároveň exkurziu po konkrétnych miestach.

V Čiernom Balogu sme zorganizovali záverečné stretnutie - oslavu SNP za účasti asi 50 divákov. Zahrála skupina Mojše Band, moderoval Michael Szatmary. Pozvanie prijali: starosta obce Čierny Balog František Budovec, predseda BBSK Ján Lunter, verejná ochrankyňa práv Mária Patakyová a podpredseda národnej rady SR Juraj Šeliga.

Viac informácií: <https://www.postbellum.sk/dokumentujeme/memorial/>

●●● POMÁHAME

V prvej vlne koronakrízy sme spustili akciu Nezapúdame na vás na pomoc "naším" pamätníkom, ale aj ďalším seniorom - každému, kto zavola na bezplatnú infolinku, pričom pamätníkom, ktorých príbehy sme dokumentovali, sme proaktívne volali.

Spoločnosť Samsung ponúkla 45 tabletov, rozdali sme 365 rúšok, 253 výtlačkov nášho štvrtročníka a nerátaných pekných slov. Zúčastnených 121 dobrovoľníkov potešilo viac ako 700 seniorov.

●●● SOCIÁLNE MÉDIÁ

Oproti minulému roku "vyrástli" aj naše sociálne médiá a návštevnosť nášho webu.

Facebook: fanúšikovia: 14 455, dosah (reach): 2 856 875 ľudí

V porovnaní s kolegami sú metriky stránky Post Bellum na prvom mieste na Slovensku pred ÚPN, Nadáciou Milana Šimečku či Living Memory. V česko-slovenskom kontexte sú na druhom mieste po Post Bellum CZ.

Instagram: Zobrazenia: 730 446 videní